

ЖЫЦЬЦЕ БЕЛАРУСА

Выходзіць тро разы у тыдзень.

№. 7.

Вільня, Серада, 9-га верасьня 1925 г.

Год I.

СЯЛЯНЕ! Памятайце, што „Жыцьцё Беларуса“—гэта адзінайашая газета, якая няўхільна бароніць вашыя нацыянальныя і сацыяльныя інтарэсы, а істнаванье яе залежыць ад вас.

Дзеля гэтага акуратна шліце падпісныя грошы і намаўляйце да гэтага другіх.

Хто ў цяжкую пару задойжыўся, хай, сабраўшы з поля, адашле свой доўг!

Крысталізацыя нацыі.

Беларускі сялянскі люд, які ў працыгу сталеццяй вёў паднявольнае, рабскае жыцьцё, к мамэнту скасаванья самага агіданага віду панаванья чалавека над чалавекам — панскага прыгону — прадстаўляў нейкую распыленую, паракіданую па вёсках, дварох і хутарох масу паасобных, нічым ня звязаных між сабой жыхароў зямлі Беларускае, пазбуйленых пачуцця як сацыяльнае, так і нацыянальнае еднасці. Толькі з таго мамэнту, як счэз прыгон, беларускія сяляне пачалі прасвятлеўшымі вачымі разглядацца навакол і шукаць дзеля сябе падтрыманья і апоры ў падобных сабе.

Памалу, у працыгу паўсотні гадоў крапчэла сярод беларускае сярмяжнае масы пачуццё брацтва і адзінства яе як па мове, так і па сацыяльным інтарэсам і імкненням. А 1905 год быў першым выяўленнем росту гэтага пачуцця, быў першай спробай сілы збудзішагася зо-сну беларускага сялянства.

Спроба гэтая скончылася перамогай чужое і варожае беларусам, як нацыянальна, так і сацыяльна, маскоўская царскае ўлады. Пачалася найчарнейшая рэакцыя, якая запынила шырокі народны масавы рух да волі. Аднак, як гледзячы на ўесь цяжар рэпресіяў, як гледзячы на тысячи ахвяр сталыпінскага рэжыму, нацыянальная і сацыяльная съядомасць сярод працоўнага беларускага народу не замерла, а раззвівалася далей, хоць і ў падпольі, у ўкрыцці.

Беларускія партыйныя арганізацыі працавалі пакрыёма. Аб беларускай школе і памінку было. Толькі рэдкія кніжачкі ў роднай мове ды газета беларуская рассвятыляла агарнуўшую нашу вёску цемру.

Але вось наляцела вялізарная, бяспрыкладная па сваіх крывавасці вайна, а ў выніку яе—новы выбух народнага бунту. Рэвалюцыя 1917 году аказалася больш шчасливай, чым папярэдняя—1905 г.: перамога дасталася народным масам.

І перад беларускім народам, хаця й ня зразу, не без перашкодаў, адкрываюцца шырокія гарызонты. Там—на Усходзе—у Радавай Беларусі народныя масы самы бяруць уладу ў свае рукі. І зусім натуральна, што беларускі адраджэнскі рух, беларуская культурна-нацыянальная праца ўжо ня толькі ня спыняеца чужацкай уладай, як было раней, а падтрымліваецца ўсім дзяржаўным апаратам Б.С.Р.Р.

Нарадзіны работніцка-сялянскае ўлады ў Усходній Беларусі зусім зъянілі кірунак так званае крысталізацыі нацыі. Да сусветнае вайны беларускі адраджэнцы прадстаўлялі сабе будучыну беларускага руху так, што, вось, створыцца беларуская інтэлігенцыя, па-

сваій ідэалёгіі, пэўне-ж, буржуазная, якая і адыграе роль асяродка, ля якога будзе адбывацца гуртаванье, кристалізацыя беларускае нацыі. — Пасля рэвалюцыі 1917 году бачым стварэнне новага асяродка руху: гэты асяродак—работніцка-сялянскае, свая сацыяльна і нацыянальна, улада.

У Заходній Беларусі таксама, як і ў латвійскай частцы нашае Бацькаўшчыны, няма сваіх улады. І тут, і там улада нацыянальна чужая, а па сваім сацыяльным імкненням далёка адстала ад народных патрэб і дамаганьня, дыў усе сілы свае аддае на захаванье істнующых сяньня сацыяльных адносінай. Дык ясна, што ні ў Польшчы, ні ў Латвіі дзяржаўная ўлада ня можа стацца кристалізуючым асяродкам для беларускае нацыі; хіба, наадварот, яна зъяўляюцца сілай няпрыхильнай, навет варожай усей сацыяльна-нацыянальнай ідэалёгіі беларускага насялення. Вось, тут кристалізацыя беларускае нацыі апынулася ў прыблізна такіх самых абставінах, як была пад Расеяй пасля 1905 году: тэорэтычна—на паперы — мы, прауда, маем забясьпечаны ўсе магчымасці свободнага культурна-нацыянальнага развіцця і эканамічнага росту і ўзмацаванья, але — толькі тэорэтычна, толькі на паперы.... І цэнтрам кристалізацыі беларускае нацыі на Заходзе зъяўляецца толькі малачысленая, эканамічна заняпаўшная, галодная і халодная нацыянальная інтэлігенцыя, крэпка звязаная з масамі. Ды толькі гэтая сувязь з масамі і дае ей

магчымасць выпаўняць яе назначэнне ў жыцьці нашага народу.

Але па-за межамі ўсіх частак Беларусі, на якія яна парэзана суседзямі, існуе ішчэ даволі значная група нашае эмігранціе інтэлігенцыі. Гэтая інтэлігенцыя, адарваная ад роднага краю і народных масаў у працыгу доўгіх гадоў, таксама імкненца стацца асяродкам кристалізацыі беларускае нацыі. Але, ня маючы магчымасці рабіць нейкую творчую работу ў гэтым кірунку, не разумеючы сучасных настроў і імкненняў свайго народу, гэтая эмігранція інтэлігенцыя творыць нейкі тэорэтычны, уяўны асяродак, які нікога і нічога ня гуртуе, дык і ў кристалізацыі нацыі нікага ўчастца прыняць ня можа. — А на гэтым грун্ণце нашы эмігранты строяць нейкія пляны на паперы, будуюць і раскідаюць фікцыйныя ўрады, вядуць між сабой заядлую барацьбу за... фікцыю, перакрайваюць наше граніцы, навет „перахрышчываюць“ — зъмяняюць імя беларускага народу й Беларусі!..

Так марнуюцца мо' на сваім мейсцы добрыя, карысныя працаўнікі, апынуўшыся паза народным жыцьцём. І ўсім ім мы ад шчырага сэрца радзім: калі хочаце адыграць нейкую ролю ў будаваньні беларускае нацыі, калі хочаце нешта сваё ўкладыці ў агульна-нацыянальную беларускую скарбніцу,—варочайце да дому! Беларуская нацыя кристалізуецца і скрысталізуецца—з вамі, ці бяз вас.

Нямеччына і § 16 статуту Лігі Народау.

Як мы пісалі, адмова Нямеччыны ад высокай чэсці быць прынятай у склад Лігі Народау на варунках, апрацаваных Францыяй, больш усяго настрашила галоўных правадыроў гэтай Лігі — Англію і Францыю. І вось, каб за ўсілякую цану ўдзялніць Нямеччыну ў гэтую сваю Лігу, навет непрымыримая Францыя, якая заяўвіла, што для Нямеччыны ня можа быць зроблена нікіх „прывлечеў“, ды што яна павінна ўвайсці „на роўных з усімі варунках“ („дробная розыніца“ толькі ў тым, што... сярод усіх азброеных Нямеччыны — разброенай).—вось жа навет Францыя ўступіла і згадкаецца перш зъяніць § 16 статуту Лігі, а тады дамагацца ад Нямеччыны ўваходу.

Гэткім чывам Нямеччына ізноў перамагла, дыў у найважнейшым пункце, бо гэты забойчы для Нямеччыны § 16 якраз аб тым, што ў часе вайны французскае ці польскае войска мае права праўсці праз разброеную Нямеччыну.

Трэба думака, што пасля зъмены § 16 Нямеччына ўвойдзе ў Лігу.

Але французская, як і польская, прэса страшанна бацца як неўваходу, таксама і ўваходу. Французская прэса піша, што Нямеччына ўвойдзе ў Лігу толькі дзеля таго, каб падкапыцца істнаваньне яе. Немцы ў Лізе зараз-же падымуць справу перагляду ўсіх спорных пытаньняў у разъемчым судзе. А гэтых спорных спраў у Варшавскай Эўропе—цэлы вуз: самы Варшавскі Трактат, ваенныя даўгі, калінільныя мандаты, самавольныя недарачныя граніцы, няроўнае „разбраенне“. Немцы маніца, як піша французская прэса, першым чынам падняць справу аб зъяншэніні да 100.000 французскай арміі і да 50.000 — польскай. Но толькі тады будуць створаныя тэя „роўныя варункі“ ў Лізе Народау—„без прывлечеў“, аб якіх цяпер кажа Брыян у нотах да Нямеччыны.

З усяго гэтага відаць, што Францыя ўжо сама ня ведае, чаго яна хоча і трэбует ад Нямеччыны. Як хворая, шалённа баба, яна зрабілася недарэчна-капрыснай. Калі яшчэ так нядаўна Францыя (як і Польшча), праў вусны п. п. Клемансо і Пуанкарэ заяўляла напрасту, што яна хоча, як малюніча выражайцца Лейд-Джордж,—„мяса, але не малака, ад нямецкай каровы“, калі Францыя (дый Польшча) трэбавала папросу — зъніштажэньня Нямеччыны, каб яна магла спакойна істнаваць сама,—дык гэта прынамсі было... ясна! Але, калі гэтае адзінае, што можа ўратаваць Францыю (дый Польшчу) аказалася ўжо, на жаль, немагчымым, дык

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12 — 6. (Wilenska 12. m. 6).

Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сівяточных дзен. Адміністр. ад 9 да 3

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 2 зл. Для заграніцы удвая даражэй.

Перамена адреса 30 гроши.

Няпрынтыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана аўвестак: перад тэкстам 25 гроши, сярод тэксту 20 гроши, і на 4 стр. 15 гр., за радок пэтыту ў 1 шл.

Польска-літоускія пераговоры і беларусы.

„Gaz. Warsz.“ ў суботнім нумары паведамляе, што так-званы „ўрад Белар. Народн. Рэспублікі“, з Цывікевічам, як прэм'ерам і міністрам замежных спраў, на чале паслаў з Прагі Ческай да польскай і літоўскай дэлегацыяй у Копенгаген тэлеграму з пратэстам проці канфэрэнцыі. У тэлеграме канфэрэнцыя названа „авантурнай“, бо яна адбываецца бяз учасці беларусаў.

Справа польскае меншасці ў Літве.

5 верасьня на паседжаньні Рады Лігі Народау дэлегат Бразыліі зрабіў даклад у справе скары палякоў на ўціск іх у Літве.

Дакладчык разглядае скары палякоў і заявіў, што літоўскі ўрад у сваіх аб'ясняннях завершыў, што заборона ўжывання чужых моваў у Літве ўжо адменена. Што датычыцца ававязку вядзення гандлёвых кніг палітускі, дык ававязак гэтых адносіцца толькі да галоўнае кнігі, дніўніка і касавае кнігі. Усе другія кнігі гандлёвые можна вясці, як хто хоча.

Дакладчык запрапанаваў прыняць да ведама тлумачэнні літоўскага ўраду ў справе правядзенія ў Літве зямельнае рэформы, высказаўчы надзею, што літоўскі ўрад здолеет рассеяць страхі нацыянальных меншасці ў Літве, што рашыў у поўнай меры правяць іх у жыцьці ахову правой нацыянальных меншасці ў Літве.

Справа здача дакладчыка аднагалосна прынята Радай да ведама.

Як ведама, палякі ў Літве не прызнавалі права літоўскага народу канфіскація дзеля земельнае реформы панская двары—на тэй падставе, што двары генныя належачы да палякоў.

Важнейшыя здарэнні. У Польшчы.

Выбух у вайсковай парахоўні ў Пазнані.

4/IX ў 12 гадз. дня стаўся выбух у вайсковай парахоўні. Выбух стаўся з прычыны неасцярожнасці аднаго работніка, які цягнуў па падлозе скрыню з порахам; з прычыны церця заграёўся рассыпаны порах, потым выбухнуў порах у скрыні, і ўрэшце пажар абняў увесь будынак.

5 асоб забіты; трупы іх выцягнулі зусім абугленымі. З асобы цяжка ранены.

Галадоўка палітычных вязняў у Львове.

3/IX ў Львове палітычныя вязні ў г.-зв. „Брыгідках” і вастрозе на вул. Баторага аб’ясцілі галадоўку, выстаўляючы рад дамаганьняў. Большую частку гэтых дамаганьняў—здаволілі, і таму галадоўка ў вострозе на вул. Баторага спынена, у Брыгідках-же трывае.

Заграніцай.

Ваеннае палажэнне ў Менску зынта.

На час манеўраў у Менску было ўведзена ваеннае палажэнне. Дзеля таго, што жыхары ў страху пакідалі места, — ваеннае палажэнне адменена.

Літоўска-радавае эканамічнае збліжэнне.

З прычыны незацверджання літоўскім соймам гандлёвой умовы з Нямеччынай, літоўскі ўрад пастановіў завязаць гандлёвую зносіні з радавыми урадамі. З гэтага мэтаю ў хуткім часе ў Москву выедзе спэцыяльная гандлёвая дэлегацыя.

Камітэт вызваленія Вільні.

Створаны ў Коўні камітэт вызваленія Вільні выдаў адозву, заклікаючы люднасць Літвы да жалобы ў дзень 9 кастрычніка. У гэты дзень будзе ўтвораны камітэт „9 кастрычніка” з учасцем палітычных і грамадзкіх прадстаўнікоў.

Клайпэда выпушчае ўласныя гроши.

Дырэкцыя Клайпэды маніцца выпусціць ўласныя гроши, якія будуть называцца „ренты” і апірацца будуть на гыпотэзах і прымесловых закладах.

Урадавы крыйсі ў Эстоніі.

У Эстоні ўзыняўся ўрадавы крыйсі. Гісторыя і звестае яго такія:

Міністар замежных спраў Эстоніі, п. Пуста, пабыўшы нейкі час ў Парыжу, вярнуўся адтуль запраўным „французам” і заявіў сябе ў Сойме рашучым прыхільнікам француска-польскай „орыентацыі”. Эстонія разам з Латвіяй мусіць, паводле п. Пусты, увай-

сьці навет бяз Літвы і Фінляндіі, у найцяснейшы саюз з Польшчай, каб... ну, ведама-ж, дзеля таго, каб правакаваць ССРР і Нямеччыну да вайны і тым даўшы Францыі падставу да яе ваяннай дыктатуры ў Эўропе. Гэтая раптоўная перамога французскай „орыентацыі” ў Эстоніі, дагэтуль падлягаўшай уплывам Англіі, вельмі занепакоіла апошнюю, і тая паказала „чыдзячнаму” краю свою моц: закрыла для яе ўраду крыдыты на зброянне, якое для Эстоніі ўсё цалком створана Англіяй — пэўнеч-ж, не дзеля падтрымання французскай, скіраванай перад усім проці Англіі, гегемоніі (ваенны перавагі) ў Эўропе.

Як ведама, Англія мае ў Эстоніі зрабіць балтыцкую базу (падставу) для свайго флоту, каб трывама руку на „браме з Пецярбурга”, і гэтая раптоўная перамена фронту эстонскім урадам развалівае ўсе мяркаванні Англіі.

Сярод эстонскіх „палітыкаў” новая орыентацыя мін. Пусты (пад націскам англійскіх „дарадцаў”) выклікала цэлую бурю. Камісія замежных спраў эстонскага Сойму, пасля дакладу мін. Пусты і дыскусіі, заняўшай цэлы дзень 31-га жніўня, выразіла недаведы міністру загранічных спраў. Гэткім чынам адстаўка п. Пусты можа лічыцца пэўнай, а з ім будзе зьліквідавана ўся яго польска-французская „орыентацыя”.

Рашучы пераход Фінляндіі на бок „скандынаўскай групы” дзяржаў, а таксама адрачэнне Эстоніі ад „франко-польскай орыентацыі” разыўваючы такожа пятычыні Францыі аб тым, што яна будзе мець на сваім баку — у часе рашучай барацьбы ў Лізе Народаў з „англо-нямечкім паразуменнем” — так-званую балтыцкую групу дзяржаў, дык яшчэ пад кірауніцтвам Польшчы. Фінляндія, — разам з іншымі скандынавамі трываліца на толькі англійскай, але выразна нямечкай орыентацыі; Эстонія — проці Францыі, аб Літве няма чаго і казаць. Астаецца з усей „балтыцкай групы” толькі адна Латвія, якая ніколі ня пойдзе проці Эстоніі дык Літвы.

У кожным разе падчырківаны гэтымі дзяржавамі проці-французскай орыентацыі якраз напярэдадні рашучай барацьбы Англіі (Нямеччыны) і Францыі ў Лізе Народаў — вельмі паказальна.

Нямечкія манэўры ў Усходній Пруссіі.

У манэўрах, якія адбудуцца ў гэтым годзе ў Усходній Пруссіі, прыме ўчастце галоўнакамандуючыя нямецкай арміяй ген. Сэкт. Манэўры адбудуцца на лініі Грудзёнц-Гнёу з мэтаю наступлення прошы Памор’я.

Разнагалоссце паміж Юмансам і Вандэрвэльдэ.

Паміж афіцыяльным прадстаўніком Бельгіі пры Лізе Народаў і міністрам замежных спраў Вандэрвэльдэ трывалы паважны разыходжаньні паглядаў. Юманс арыентуецца на Францыю і, стаіць за Варсальскі Трактат, Вандэрвэльдэ выразна схіляецца ў бок Англіі.

Прамова турэцкага дэлегата ў Жэневе.

Турэцкі дэлегат у Лізе Народаў сказаў вельмі моцную прамову, крэтыкуючы тактыку Англіі ў справе Мосуля. Ён сказаў, што Англія бароніць інтэрэсы на Ірака, а свае ўласныя, што і зьяўляючыся небяспекаю для Турцыі. Той пагляд, што Мосуль трэба аддаць пад уплыў Англіі, як больш разыўтой прамысловы, зьяўляючыся вельмі небяспечным для малых гаспадарстваў — казаў ён, — бо тады выходзіла-б, што малыя гаспадарствы мусілі-б падпасыць пад протэктарат вялікіх гаспадарстваў, што можа выклікаць вельмі небяспечныя вынікі.

Гэтая вострая і саркастычная прамова выклікала ажыўленыне ў Салі Нарад.

,Бясьпечнасць“ на „Крэсах“.

„Gaz. Warsz.” надрукавала ‘абшырную карэспандэнцыю з Валыні аб бандытызме ў межах Валынскага ваяводства. У цыфрах бандытызм прадстаўляеца гэта:

Было бандыцкіх нападаў: у 1922 г. — 311, у 1923 — 226, у 1924 — 254, за першыя 7 месяцаў 1925 г. — 160.

Згінула паліцыятаў за 7 мес. сёлетняга году — 20, расстрэляны па прыгаворам даразных судоў — 16, засуджаны ў вастрог — каля 90.

У лічбе забітых бандытаў — вядомы Доманьскі, былы паліцыянт, які пасля зваленія са службы заняўся рабункам.

Усе гэтыя напады — чиста рабунковыя. Напады дывэрсійныя карэспандэнт разглядае асона.

Відаць, у адказ на гэты канфлікт Англія выслала свае браненосцы ў Чорнае мора і гэтым хоча схіліць Турцыю да ўступак у гэтым пытанні.

Мосульская нафта страціла на смаку...

Англійскія прамыслоўцы, захапіўшы турэцкі Мосуль, кричаць караў! — Усе іх надзеі на тое, што яны будуть трывамаць у „нафтавай залежнасці“ ўсю Турцыю, развеяліся, як дым.

Перад самым вырашэннем справы Мосулю на гэтай сэсіі Лігі Народаў спрытныя дарадцы Турцыі з ССРР парадзілі ей вельмі дасціпны і карысны абодвум краём крок. — Ангорскі ўрад зрабіў з урадам ССРР умову, паводле якой расейскай нафтай (з Баку) радава ўрад абавязываеца здаволіваць усю ёўрапейскую Турцыю...

Гэтая умоваробіць вялікія страты англійскім нафтавым прамыслоўцам у Мосулю, які гэта адразу траціць для Англіі палову сваёй вартасці...

Калі да гэтага дадамо, што за захват Мосулю Турцыя гатова навет на вайну з Англіяй, дык у часе мірнага вырашэння спорнай справы ў Радзе Лігі Народаў Англія, асабліва пасля турэцка-расейскай нафтавай умовы, хіба будзе значна і значна больш уступчывай.

Цікава, што англійская прэса абвіняе францускіх капіталістаў у фінансаваныні радавага нафтавага прадприемства ў Турцыі... У сувязі з вышэй напісаным без найменшага сумліву знаходзіцца раптоўнае зъяўленыне на Чорным моры 2 вялікіх англійскіх крейсероў. Гэтыя 2 венчаныя караблі адразу робяць Англію пануючай на Чорным моры, бо ніводная дзяржава, не выключаючы ССРР, як мае там гэткай сілы марскіх баявых адзінак. Гэты крок англійцаў — якраз напярэдадні „мосульскага дня“ ў Лізе Народаў — выклікаў страшэнне абурэнне ў Турцыі, дык і ў ССРР. — Пакуль што яшчэ шмат „фантазій“ ў „валадаркі мораў“...

Забастоўка ў портах Брытанскай Імперыі.

Работніцкі рух у Англіі і яе дамініях ішыраецца. Найбольш пагражаячая англійскай таргоўлі забастоўка матросаў перакінулася з Англіі ў Аўстралію і Паўдэнную Афрыку. Спадзяюцца, што забастоўка ахопіц ўсю Брытанскую Імперию. І гэта — у час страшэння небяспекі для англійскай таргоўлі ў Кітаі, Індыі і т. д...

А ЦЭНЗОР пагладзіў:

Ужо досыць нам з дэмосам ладзіць, Замала йшчэ меў ён ярмарку, — Хай будзе пан панам навекі, — Ен век панаваў нездарма!

ПОЭТА пісаў:

О, віхры, о вы, бураломы! Ударце ў заснушы курган! Хай волаты ўстануць да бітваў! І скрышаць закрэпы кайдан!

А ЦЭНЗОР пагладзіў:

О, ветры, эзіркі любыя! Галубце ласкава курган, — Там дрэмлюць патульныя душкі Накорных, паслушных хрысьціяня.

Увага ЦЭНЗОРА:

Я крышку вам, пане поэта, Пагладзіў ваш вершык слабы, — Но, бачыце, ў ім я прыкметці Залішне шмат грэшнай кляцьбы.

Як гэта поэта пабачыў, Што цэнзор з поэмай зрабіў, — Заплакаў, заліўся сльязамі, У кулак, як жабрак, затрубіў.

Адзін і другі дзень так плакаў — На трэці на вытрываў ён, — Узяў і памёр, як належача, У вечны ахутаўся сон.

Прад съмерцю толькі пакінуў Таку эпітаф'ю жывым:

Поэму згарусціў, аж міла,
І цэнзору даў на прагляд.

А цэнзор меў добрае сэрца,
Што рэдка у нашым вяку,

Поэмы ня сеў і ня рэзаў,

А толькі... пагладзіў крху.

ПОЭТА пісаў:

О, віхры, о вы, бураломы,
Свабодных нябес жыхары!
Дрыгнече разбещаным съветам,
Збурэце парадак стары!

А ЦЭНЗОР пагладзіў:

О, ветры, эзіркі любыя,
Свабодных нябес жыхары!
Галубце вы съвет наш набожны,
Шануйце парадак стары!

ПОЭТА пісаў:

Зваленце кароны і троны,—
Ужо досыць каралёў і цароў!
Хай будзе народа ўладарства
І панства зямлі жыхароў!

А ЦЭНЗОР пагладзіў:

Шануйте кароны і троны...
О, чэсьць каралём і царом!
Патрэбна народу прынука,
Патрэбны бізун жыхаром!

ПОЭТА пісаў:

Ужо досыць прыгону і зъдзеку
І панская досыць яр

Чырвоныя настроі сярод англійскіх работнікаў.

У палове верасьня адбудзеца кангрэс англійскіх тред-юніонаў, дзе радыкальныя правадыры праф. саюзаў—Бэзэн і Кук патрэбуюць аб'яднання ўсіх праф. саюзаў пад упраўленнем аднае галоўнае рады, упаважненай аб'яўшчыць генеральную забастоўку.

Ходзяць чуткі, што ў англо-радавым канфлікце за Кітай сымпаты англійскіх рабочых схіляюцца на бок радавага ўраду.

Бальшавікі ў Афганістане.

Радавыя палітыкі, прызнаючы аграмаднае палітычнае і стратэгічнае значынне Афганістану, як выхаднога пункту для наступлення працівнікаў, імкнуцца ўсімі сіламі замахаваць там свой уплыў. Паветравы флот цалком заходзіцца ў савецкіх руках, афіцеры чырвонай арміі служаць інструктарамі ў арміі Эміра.

У Москве ходзяць чуткі, што ѿзвалікіх нямецка-радавых прадпрыемствах, адкрытых у Афганістане.

Гішпанскія страты на Мароккскім фронце.

Гэтымі днімі—у той час, як паветравы эскадры бамбандзіравалі м. Аджыр—пяхота зрабіла вылазку, каб гэтым прыкрыць высаджванье войск.

У часе гэтай аперацыі затануў транспартны параход „Espana V“ разам з 1.000 жаўнерамі. Думаюць, што гэта сталася, дзякуючы артылерыйскім снарадам рыфенай.

Варункі міру Абд-Эль-Крыма.

Карэспандэнт „Matin'a“ прыбыў у галоўную кватру Абд-Эль-Крыма, дзе яму паміж іншымі сэкрэтар Абд-Эль-Крыма сказаў, што мір можа быць заключаны толькі тады, калі будзе прызнана незалежнасць Рыфа. Пытаюць аб межах урэгулюе спэцыяльная мешаная камісія.

Карэспандэнт прынялі вельмі ветліва, пасыляў ён у лагерах французскіх і гішпанскіх палонных і знайшоў палажэнне іх добрым.

У Кітайшчыне.

Кантонскі ўрад выдаў дэкрэты, паводле якіх англійская і японская маемасць у Кітая канфіскуецца кітайская-ж абвешчана нятыкальная. Адзін з гэтых дэкрэтаў гаворыць аб адлучэнні Кантона ад Гонконга.

ХРОНІКА.

Пісьмо дэпутата Ярэміча. З прычыны таго, што Сойм цяпер „адпачывае“ і ніяма магчымасці падаць адпаведную інтэрпэляцыю, дэп. Ярэміч звярнуўся да маршалка Сойму з пісьмом, у якім просіць яго заступніцства за палітычных вязняў у лічбе 200 асоб, катаваных у палітычнай паліцыі ў Пружанах.

Сярод арыштаваных—адна старая кабета 65 гадоў, ды сэкрэтарка Беларускага Пасольскага Клубу, Кацярына Стайдуняк, трое малых дзяцей якое асталіся ў хадзе адны—бяз пілаке апекі.

Арышты зроблены на падставе падазрэння ў прыналежнасці арыштаваных да камуністычных партыі.

Замах на беларускія гіназіі. Цэнтральная Беларуская Школьная Рада падала скаргу ў Вышэйшы Адміністрацыйны Трыбунал аб скасавань-

„Памёр я праз цэнзора, браткі,
Мяне на вінече ні ў чым.“

Пакуль мяне цэнзоры сёклі,
Ах, то-ест, поэмі мае,
Ішчэ я мог вытрываць неяк,—
Пяць, аб чым думка пяе.

Але, як началі мне гладзіць
Крыўёю напісаны твор,
Ня вытрываў, браткі,—каб жыў так!
Узяў я сабе ды памёр!

І сьпіць у магілцы поэта,
Вяночак на насьпес ляжыць;
То сонца магілку цалуе,
То дробненькі дождёвікі імжыць.

Вясною, у май вясёлым,
Калі увесь съвет у красе,—
Дзяўчынка ўздыхне над магілкай,
Хлапец кулаком патрасе.

А цэнзор?—чытак запытае,—
Ішто сталася з цэнзорам тым?
Скажу, як мне людзі казалі:
Пайшоў у манастыр на зусім.

Сядзіць там, нічога ня робіць,
Аловак свой выкінуў вон,
І моліцца, моліцца шчыра,
За цэнзораў моліцца ён.

Менск, 14/X—19 г.

Янна Купала.

(З „Безназоўнага“).

ні распараджэння Міністра Асьветы ад 23.IV.1925 г. № 4022. Д. 25, каб, апрач польскай мовы, літаратуры польскай, гісторыі і географіі Польшчы, у беларускіх гімназіях выкладаліся яшчэ папольскую і агульную гісторыю і географію. Гэтае распараджэнне—чызгоднае ані з тэкстам, ані з духам закону з 31 ліпеня 1924 году, на які паклікаеца Міністр Асьветы.

З свайго боку Беларускі Пасольскі Клуб 17. VII. 1925 г. склаў Старшыні Рады Міністра інтэрпэляцыю ў справе пагвалчэння праз Міністра Асьветы закону ад 31. VII. 1924 г. аб мове зносінаў паміж Беларускімі гімназіямі і школьнімі кураторамі, а так сама і ў справе замаху на беларускія гімназіі.

■ Аб стыпэндіях для беларускіх матурыстаў. Цэнтральная Беларуская Школьная Рада робіць заходы аб прыйме на стыпэндыі ў загранічныя вышэйшыя школы беларускіх матурыстаў, якія скончылі беларускія гімназіі, але не дапускаюцца ў вышэйшыя польскія школы, бо ня маюць казённай польскай матуры.

■ Прыватныя школы. У Цэнтральнай Бел. Шк. Раду наступаючы просьбы ад сялян аб адкрыцці прыватных беларускіх школаў у тых вёсках, дзе ніякіх школ, або ёсьць польская, але жыхары хочуць, каб была беларуская.

■ Змены куратарам. Хадзя п. Гонсёровскі пасыла „летняга адпачынку“ вярнуўся ў Вільню і спаўляе авязкі куратара віленскага школьнага округу,—аднак, як піша „Głos Narodu“, ён тут не астанецца і будзе перанесены ў другі округ. Пераносіцца так-жэ куратар беластоцкага округу.

■ Польскі тэатр за... беларускія гроши! Як назаў „Gaz. Warsz.“, браслаўскі павятовы соймік („самаўрад“ па назначэнню пана старосты!) асыгнаў 2.000 злотых на дапамогу новаасеўшаму ў Вільні варшаўскому польскому тэатру „Reduta“, які маніцца аўгажджаць такжэ нашы мястэчкі і ладзіцы польскія спектаклі.

Калі паны старосты гэтак сама ападаткуюць усе беларускія паветы, дык польскі тэатр у Вільні мо' і здолее ўтрымацца....

■ Змены госьці. У працягу лета Беларускі Музэй ім. Ів. Луцкевіча агліядзіў цэлы рад загранічных вучоных. У апошнія дні быў тут госьці з Бэльгіі і Францыі.

Характэрна аўгаждыць, што французскі прафесар Ант. Мартэль, з Парыжу, спэцыяліст па славянскім мовам, які прыехаў у Вільню, каб пазнаёміцца з беларускімі друкамі XVI і XVII стагоддзяў і звярнуўся да польскіх навуковых установ, у працягу цэлага тýдня ня мог ад іх даведацца аб існаванні Беларускага Музэю, ані аб багатай (40.000 тамоў) сэмінарскай бібліятэцы ў Базыльянскіх мурох, дзе толькі й мог бы знайсці тое, чаго шукаў. Так-бы ён і вярнуўся ў Парыж з вельмі малым багажом, калі-б не даведаўся аб існаванні Беларускага Музэю ад сваіх калегаў бэльгійцаў! Толькі дзякуючы гэтаму, праф. Мартэль мог ужо перад самым выездам познаёміцца, хоць павярхойна, з беларускімі стародрукамі і рукапіснымі кнігамі XV, XVI і XVII ст. ст., перахаванымі ў зборах Белар. Музэю....

■ Польская дэмакратыя і „полёнафілы“. Польская дэмакратычнае газета „Kurjer Wileński“ на друкавала цікавы нарыс гісторыі „полёнафільскага“ руху сярод беларусаў, які заўсёды канчаўся для беларусаў дужа шкодна і ліквідаваўся. Прэзідэнт газеты, як сълед, закляйміла арганізацыю „казённых полёнафілаў“ і павадыраў іх „доктара“ Павлюковіча.

За гэта пакрыўдзіліся... польскія абшарнікі! Яны ўзялі Павлюковіча пад свае крыльца і ў абарону яго надрукавалі ў сваій газэце „Slowo“—ажно ў двух нумарох! — вялізарную пахвальную стацьню аб Павлюковічу і яго сябру сардечным—Аляксюку. Стацьня падпісана Павлюковічам.

Мы не звярнулі-б увагі на гэнае Павлюковічуское выступленіе, калі-б яя тое, што: 1) польская дэмакратыя паказала, што яна з агдай адварачываеца ад тых „прыяцеляў польшчыні“, якіх за гроши можна купляць дзесятнімі; 2) што, як аказалася, Павлюковіч сябраваўся з польскімі панамі-абшарнікамі; 3) што, апрача банды Павлюковіча, іншых „полёнафілаў“ ужо ніяма і 4) што той-жэ Павлюковіч ясна і выразна заявіў у „Slowie“, што ягоная кумпанія выракаеца ўніверсітетам з нашымі братамі з-за радавае мяжы.

Што да апошняга, дык толькі яўнія здраднікі беларускага народу могуць выракацца ўніверсітетам з нашымі братамі з-за радавае мяжы.

З жыцьця Горадні.

Як „робяцца“ палітычныя працэсы.

У дзень 1 мая 1925 г. быў мітынг у Горадні ў клубе чыгуначыкаў, з'арганізаваны праз П.П.С.

Тре падкрэсліць, што паход 1 мая на вуліцы быў забаронены мэйсцовым уладам, дзея чаго адбыўся мітынг у памешканні „Klubu Kolejowego“. Старшынёю быў Антасевіч (prerad Klubu Kolejowego).

Выступалі з прамоваю сябры П.П.С. і, паміж

Доля „Krynicu“ і яе рэдактара.

17.VIII. 1925 г. па загаду съледавца III во- кругу м. Вільні быў арыштаваны рэдактар „Krynicu“ Б. Туронак і пасаджаны ў вастрог на Лукішках. Аб арышце беларускага рэдактара польскія ўлады навет і не пафатыгавалі паведаміць ані рэдакцыю, ані ка- го-колечы з беларусаў. Праз два тыдні аб Б. Туронку нічога ня было ведама. Толькі пасля двух тыдніў супрацоўнікі рэд. „Krynicu“ даведаліся, дзе знаходзіцца рэдактар.

Пры арышце Б. Туронку было заяўлена, што ён можа застасцца на свабодзе, калі заплаце 500 зл. за- логу. Грошы ня было, дык прышлося сесыі ў турму.

З турму рэдактар „Krynicu“ напісаў да праку- пора просьбу аб зменшэнні яму залогу. Калі пасолкі А. Станкевіч, жадаючы дапамагчы рэд. Туронку, звярнуўся ў Суд і прасіў яго так-жэ аб зменшэнні залогу, дык суд залог гэты замест зменшэнні павялічыў да... тысяч з залогі.

Жаданыя грошы, дзякуючы добрым людзям, знайшліся і былі ўнесены, а Б. Туронак астаўся да суда на свабодзе. За ім лічыцца да дзесяцёў спрай за розныя стаці ў розных нумарох „Krynicu“ за два апошнія гады.

Але не канец на гэтым. Камісар Ураду на места Вільні паведаміў рэдакцыю „Krynicu“, што па загаду пракутора „Krynicu“ да разгляду спыняеца.

Такім чынам, як бачым, найстарэйшая ў Вільні беларуская газета, пратрываўшы 9 гадоў (два ў Менску і Петраградзе, а 7 у Вільні), скончыла сваё мучаніцкае жыццё съмерцій ненатуральнай.

Мусіма тут адзначыць, што „Krynicu“ стойка трывала ў барацьбе за вызваленіе беларускага сяр-мяжніка і чэсна спаўняла прад ім свой доўг.

іншым, выступіў пасол Валошын ад Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады, які ў кароткай часе прамове абрываў працу ў Сойме, таксама значэнне дні рабочага сявята 1 мая і падкрэсліў уціск беларускага і ўкраінскага народу.

Дзеля таго, што час прамовы быў аблізкімі, і старшыня мітынгу перапыніў пасла Валошына, кажучы, што ўжо пара закончыцца прамову, — прысутны на мітынгу (каля 100 чалавек) пра- сілі старшыню, каб ён яшчэ даў голас паслу. Але-ж старшыня не згадаўся, пасыля чаго пасол вышаў з салі.

Пасыля пасла прамаву прадстаўнікі П.П.С.

Мітынг адбыўся ціхі і спакойна, і ніякіх выиры- наў ня было, апрача толькі таго, што прасілі старшыню прадаўжыць голас для пасла.

Вось і ёсё, што было на мітынгу.

Ня глядзячы на гэта, 10 ліпня 1925 г. быў вызваны Уладзімер Курбскі, а 17 ліпня Мікола Якімовіч да съледчай канцэльяры Шафэрат, якім паказалі „мэльдун

Кажуць, што якасць баба глухаватая, пачуць слова „рускай”, падумала, што справа ўдзе абеларускай школе,—бо яна ж і ў дэкларацыі прасіла беларускай школы,—і сказала за інспектарам—„алé”—і ухапіўся-ж тады інспектар за слова „рускай” і напісаў: ѥдзяյ szkoły rosyjskiej.

Ну і ясна, як расейцы кажуць: „отсюда все качествва”,—відаць, якая-бы школа ня была ў нас, але беларуское нам не дадуць.

Інспектар рабіў свою работу, ня глядзячы на тое, што сярод гэтых пакліканых інспектарам быв Васіль Даўгель, які зразумеў у чым тут соль, і мноцца і не адступна стаяў за беларускую школу.

Так, так, браткі! Чаго на съвеце ня бывае! Але мы ўжо на ўсё гатовы. Чаго-б з намі ні рабілі, мы неадступна будзем стаяць за беларускую школу—а не дадуць нам яе, дык у чужую ні аднаго дзіцяці ня пусьцім.

Браткі—беларусы, можа й да вас звязацца гэтакія госьці, дык вы, калі хто можа разабрацца, у чым там справа, як у нас Васіль Даўгель,—моцна стойце за свою беларускую школу; калі байцяся, каб Вас не запуталі, пры няведаныні польскае мовы, як ту ў нас бабу, і каб вы не папсывалі справы,—дык кажэце: „Хай гэтак будзе, як я напісаў (ла) ў дэкларацыі”. Гад гэтага не адступайце!

Жукевіці.

Хроніка вёскі Ярошова.

(З Слонімшчыны).

З 7-га на 8-е жніўня ў Язэпа Журка з вёскі Ярошова на адным палетку прапалі 2 капы ў 7 снапоў ячменю, а на другім з паўморга паракідана па полі. 8 жніўня дачка Язэпа, Анютка, пабегла ў Моўчадзь і прывяла з сабой 2-х паліцыянтаў. Добра іх пачаставаўши здохлым быком (што здох ад канюшыны), напаўшы гарэлака і ўзяўши з сабой заступніка солтыса М. Саўчuka—паехалі ў в. Мордзічы да Кастуся Шэйні; заяўўши яму, што быццам ён Украў ячмень у Я. Журку, пашли ў гумно і забралі на падводу 2 капы і 20 снапоў ячменю, а самога К. Шэйну арыштавалі і павялі ў Моўчадзь на пастарунак.

Назаўтра, 9 жніўня, прышлі з Моўчадзкага пастарунку ў в. Ярошово з паліцыянты і арыштавалі А. Журку (роднага брата Яз. Журку), Р. Камара, А. Шэйну, К. Саўчuka і Я. Галубовіча, вінаваціх іх быццам яны растрасьлі і пакралі ячмень у Язэпа Журку.

Прыгнаўша на пастарунак, сталі па адным вызываць у асобную каморку і пытацца, каб признаўся, што краў і растрасаў ячмень. Як дапытаныя казаў, што пра ячмень ён нічога ня ведае, дык і пачыналася біцьцё. Найгорш біў паліцыант № 863 з распалеўшым абліччам і пудовыми кулакамі.

Б'ючы, усіх называлі бандытамі, хоць ні аднін з катаваных нікога не забіў, не аграбіў і навет пад судом ня быў.

10 жніўня, закаваўши ў кайданы, павязылі арыштаваных у Слонім. Слонімская павятовая паліцыя адправіла арыштаваных да Сыледчага Суддзідзі. Сыледчы дапрасіў арыштаваных і, не знашоўши ніякое віны, пусціў арыштаваных дамоў.

Па прыходзе дамоў, яны вельмі скардзіліся на боль у карку, некаторыя не моглі павярнуць галавы з болю; было так-жа многа сінякоў на плячох і на нагах.

Так пакутуюць людзі, дэякуючы розным на-
гаварам і сплетням Язэпа Журку і яго сям'і, а
пераражана яго дачкі, якая хваліцца, што, каго за-
хоча, каб арыштавалі, дык па яе і будзе.

Як прышлі арыштаваныя з Слоніма дамоў, дык Язэп Журку са злосці чуць ня кусаў сябе і ўсё роўна захацеў звязацца са съвету Андрэя Журку (роднага брата!) і Рыгора Камара (пляменника), каб потым заўладаць іхнай зямлі.

14 жніўня з Жалезніцкага пастарунку ў в. Ярошова прышлі два паліцыянты, якім Я. Журко сказаў, што ведае, дзе А. Журко схаваў гранаты. Паклікаўши заступніка солтыса М. Саўчuka, Яз. Журку павёў ўсю працэсю ў галешнік аштарніка Р. Данілевіча. У 300 шагах ад вёскі пад галешнай знайшлі 57 гранатаў (некія, як і грушкі). Напісалі пратакол і гранаты завязалі ў Жалезніцкі пастарунак. Назаўтра 15 жніўня прышлі ў в. Ярошова з Моўчадзкага пастарунку камандант, памоцнік кам. і 4 паліцыянты і пачалі рабіць вобыск у Андрэя Журку. Гэта быў вобыск, дык вобыск! І голка не ўцякла ад вока паліцыянтаў. Усё патрасылі, перавярнулі, ўсё-роўна як было зямля-
трасенне. Перад вобыском камандант (88) сказаў А. Журку, што яму ўсё-роўна „bedzie kula w leb”. Шукалі ў хаце, калі хаты, у агародзе патапталі ўсю капусту і ўсё гародніе вары. Нашлі ў рове нейкую з'ржавелую гранату, банку з нейкую сер-
каю, у каморцы дэльве бляшанкі, дзе дэяржалі газу, пробойчыкі для прыбіўкі дроту і 5 скрынечак ад гранат. Гэткіх скрынечак ёсьць нямала ў кожнага селяніна, бо ў 1 вярсце ад в. Ярошова былі аграмадныя нямецкія склады ваеннае здабычы, цэлымі поездамі вазілі бальшавікі, а рэшту не-
калькі поездад паликі адправілі ў Польшу;—дык гэтакія рэчы ў нас ня рэдкасць,—хто што хацеў, дык тое і даставаў. Паклаўшы на падводы вышэй-
пералічаныя рэчы і напісаўши пратакол, пашлі да Адама Камара, і загадалі яму, каб вёў да свае „рішніцу”. У А. Камара зайшлі толькі ў склеп і

ў съвіран. У съвірне ўзялі 3 скрынкі ад гранатаў. У адной скрынцы было шмат розных трубак і другіх тэхнічных прыладаў,—бо сын А. Камара быў мэханікам. Усё гэта пазабіралі, паставілі скрынкі на вуліцы і паслалі паліцыянта па падводы. У гэты час вышла з дому дачка А. Камара В. і, вырваўшы скрынкі з рук каманданта, панясла іх зноў у съвіран, сказаўши, што гэта не гранаты і ня вінтоўкі і што гэтыя скрынкі куплены ў немцаў за гропы ў 1918 годзе. Напісаўши нейкі пратакол і крыху пасварыўшыся, з гэтым яны і павалакліся да Моўчадзі. На разьвітанье памоцнік каманданта № 762 сказаў А. Камару, што яго дачца „bedzie kula w leb”. Весь дык камплімент!

Дык бачыце, людзцы, якое ў нас жыцьцё!

Аса.

3 Радавае Беларусі.

Асьветная праца за пяць гадоў.

У працягу апошніх пяцёх гадоў у межах Радавае Беларусі былі адчынены агулам 2,243 новыя школы сацыяльнага ўзгадаванья, у якіх вучылася 165,445 дзяцей.

З вышэйших школаў адчынены Беларускі Дзяржаўны Універсітэт, сельска-гаспадарскі інстытут. З сяродніх—37 прафесіянальных тэхнічных школ, у якіх вучылася 3,270 вучняў. Для дзяцей дашкольнага ўзросту—61 дзіцячы дом на 3,125 дзяцей, 40 дзіцячых садоў і прытулкаў на 2,282 дзяцей. Апрача таго—97 клубаў, 76 бібліятэк і 47 народных дамоў.

Пасля пашырэння межаў Радавае Беларусі — у 1924—25 школьнім годзе — працьветна-школьная справа прадстаўлялася ў гэткіх лічбах: 4,170 школ сацыяльнага ўзгадаванья з 337,317 вучнямі, 9 нацыянальных пэдтэхнікумаў (1481 слухач), 8 іншых тэхнікумаў (1172 слухачы), 22 прафесіянальна-тэхнічныя школы (1799 вучняў), 9 вучэбна-паказальных майстроўняў (506 вучняў), 3 школы фабзавуча (102 вучні), беларуская драматычная студня ў Маскве (87 слухачоў), музей, шмат розных бібліятэк, 29 вячорных школ, 12 шасціцідневных курсаў для настаўніцтва, дзіцячых дамоў на 6,020 дзяцей, 41 дзіцячых садоў і прытулкаў (на 1744 дзяцей), 7 дэфектуных установоў, ды цэлы рад партыйных школ, курсаў, школ палітграматы і палітасветных курсаў.

З вышэйших школ існуюць: вышэйшыя курсы беларусазнаўства, разылічаныя на 60 слухачоў, з рабфакі, універсітэт, 2 с.-гасп. інстытуты, ветэрынарны інстытут і жыдоўскі рабочы ўніверсітэт. У гэтых вышэйших школах у 1924—25 акадэмічным годзе былі 3,544 студэнты.

У ва ўсіх пачатковых школах выкладанье пераведзена ўжо на беларускую мову, апрача старых групп сямёхгодак, якія ў маладых групах раней вучыліся па расейску. Беларуская мова ўведзена, як прадмет, і ў-ва ўсе небеларускія школы.

Сёлета Беларускі Дзяржаўны Універсітэт у Менску выпусціў 150 эканамісту і юрысту.

Да съвяткаваньня юбілею Ф. Скарыны.

Інбелкульт дзеля правядзенія съвяткаваньня юбілею Ф. Скарыны намеціў выбраць юбілейную скрынінскую камісію при Інбелкульце, а з 1 верасеня г. г. пры ўсіх акруговых і райённых аддзелах асьветы—акруговыя і райённыя юбілейныя камісіі.

1. Юбілейная скрынінскага камісія цэнтру выпрацоўвае агульныя плян съвяткаваньня юбілею, асабліва адносна Менску і Полацку. Акруговыя камісіі апрацоўваюць плян съвяткаваньня ў сваім цэнтры і па райёнах і дапамагаюць апошнім у ажыццяўленіі гэтага пляну.

2. Інбелкульт уносіць на зацьвярджэнне вышэйших органаў БССР працанову:

а) аб найменаваныі вуліцы ў Менску, на якой будзе ўзвядзен галоўны будынак Белар. Дзярж. Унів., вуліца імя Ф. Скарыны, умураваны ў яго мэморыяльнную, прысьвяченую 400 г. беларускага друку, дошку;

б) за адсутнасць такай магчымасці ў Полацку, дзе радаўся і атрымаў сваю пачатковую асьвету першы друкар Беларусі—Літвы (стараўнічая гандлёвая частка былога Полацку, зараз не забудавана), аб найменаваныі яго імем або пляну і скверу на Замкавай гары на ўзгорку р. Дзвіні, або істнующага ўжо бульвару на былым фор-

тыфікацыйным валу, паставіўши на канцы апошнія (а ў першым выпадку, на ўзгоркім беразе Дзвіні) помнік з двух гранітных масыўных кубаў (што ляжаць зараз у Віцебску ля памятніка 1812 г.) і ўмацаваўши на ім адлітую з бронзы мэморыяльную такога, як і ў п. „а”, зъмету, дошку;

в) аб абавязленні ўсесаюзнага мастацкага конкурсу для спраектаванья новага беларускага т. зв. „скрынінскага” шыфту, у характары шыфту выданыя Ф. Скарыны;

г) аб дазваленіі Інбелкульту, шляхам да брахвотных грамадзянскіх складак і ахвяр, стварыць грашовы выдавецтві т. зв. „Фонд книгі імя Ф. Скарыны”, з якога павінна выдавацца Інбелкультам навукова папулярная літаратура для беларускай вёскі;

д) аб утварэнні пры ІВК, на сродкі НКА, па каштарысу апошнія, дэльвіх штогодніх імя Ф. Скарыны прэмія па 1000 р. кожная; Навуковая рада ІВК штогодна разглядае пададзенія на скрынінскую прэмію навуковыя па беларусазнаўству працы і творы беларускага прыгожага пісьменства і за лепшыя з іх і выдатныя працы і творы прысуджае тую ці іншую з гэтых прэмій;

е) аб найменаваныі Бел. Дзярж. і ўніверсіт. бібліотэкі „Бел. Дзяржаўн. бібліотэка імя Ф. Скарыны” і прыняцці ёй ў трохманія на каштарыс ЦВК і СНК БССР;

ж) выбіць памятную медаль, пасьв. 400 г. бел. друку, і

з) асыгнаваць СНК БССР належныя сродкі па съвяткаванью юбілею.

3. Правесці па камісарыту асьветы ніжэйвызначаныя мерапрыёмствы:

а) арганізація і адчыніць у юбілейныя скрынінскія дні пры Белар. Дзярж. і ўнів. бібліотэцы юбілейную выстаўку белар. друку і кнігі;

б) найменаваць імем Ф. Скарыны друкарскую прафшколу ў Менску;

в) назваць Полацкі Беларускі пэдтэхнікум „Белар. пэдтэхнікум імя Ф. Скарыны”;

г) разаслаць па школах і інш. культур. установах НКА БССР партрэт і юбілейны выданыя пасьвячоныя дзейнасці Ф. Скарыны і 400 г. белар. друку;

д) абавязіць конкурс на праект памятніка бюсту, партрету, мэдаль, памятнай дошкі і партрету Ф. Скарыны, адбыць яго на 1-й Усебеларускай мастацкай выстаўцы ў Менску, на якой арганізація ўзведзе аздзел выстаўкі, прысьвячонай юбілею. Гэтымі мерапрыёмствамі, па думцы ІВК, належжа падкрэсліць вялікае значэнне для Беларусі скрынінскіх дзён беларускай культуры.

Друкуюцца і ў хуткім часе выйдзе

Беларускі АДРЫУНЫ Календар (1926 г.)

Галоўны склад і кіраўніцтва ў Беларускай Кнігарні (Вільня Завальная 7), куды й належыць звароч